

21. seminar Arhivi, Knjižnice, Muzeji

Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture

Objekt i kontekst

Poreč, 22. – 24. studenoga 2017.

21. seminar Arhivi, Knjižnice, Muzeji

Mogućnosti suradnje u okruženju globalne informacijske infrastrukture

Poreč, 22. – 24. studenoga 2017.

Glavni organizator:

Hrvatsko arhivističko društvo

Organizatori:

Hrvatsko muzejsko društvo

Hrvatsko knjižničarsko društvo

Suorganizatori:

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku,

Odsjek za informacijske znanosti

Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti

Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb

Organizacijski odbor:

dr. sc. Silvija Babić, Hrvatsko arhivističko društvo
dr. sc. Dražen Kušen, Hrvatsko arhivističko društvo
dr. sc. Melina Lučić, Hrvatsko arhivističko društvo
Ljerka Vuk-Bilić, Hrvatsko arhivističko društvo
Radoslav Zaradić, Hrvatsko arhivističko društvo

Programski odbor:

doc. dr. sc. Boris Badurina, Odsjek za informacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku
Lada Dražin-Trbuljak, Muzejski dokumentacijski centar
Vesna Hodak, Hrvatsko knjižničarsko društvo
Karolina Holub, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
mr. sc. Vlasta Krklec, Hrvatsko muzejsko društvo
prof. dr. sc. Jelena Lakuš, Odsjek za informacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku
Diana Polanski, Hrvatsko knjižničarsko društvo
Ivana Prgin, Hrvatski državni arhiv
mr. sc. Snježana Radovanlija Mileusnić, Muzejski dokumentacijski centar
prof. dr. sc. Hrvoje Stančić, Hrvatsko arhivističko društvo
dr. sc. Tatjana Šarić, Hrvatski državni arhiv
dr. sc. Martina Šašić Kljajo, Hrvatsko muzejsko društvo
izv. prof. dr. sc. Nives Tomašević, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
prof. dr. sc. Radovan Vrana, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Ljerka Vuk Bilić, Hrvatsko arhivističko društvo
dr. sc. Ana Vukadin, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
prof. dr. sc. Mirna Willer, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
doc. dr. sc. Goran Zlodi, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Sadržaj

PREDAVANJA

Jozo Ivanović	
Objekt i kontekst	9
Kiersten F. Lathman	
Blank Slate: (Re)Starting ALM Curriculum from Scratch	9
Nives Tomašević	
Tranzicija nakladničkih arhiva i novi trendovi u arhiviranju nakladničkih sadržaja	10
Milvana Arko-Pijevac, Davor Lučić	
Ta, divna lebdeća stvorenja: izložba podvodne fotografije u kontekstu zaštite prirode	11
Milena Bušić, Marina Perica Krapljanov	
Izlaganje i interpretacija pisane i tiskane građe na primjeru izložbene djelatnosti Muzeja grada Zagreba	12
Jelena Balog Vojak	
Kontekstualizacija muzejskog predmeta u virtualnom svijetu: projekt <i>Kratko 20. stoljeće</i>	13
Marina Vinaj, Goran Zlodi	
Izložba Valpovački vlastelini Prandau-Normann: suradnja baštinskih institucija u fizičkom i virtualnom okružju	14
Kristijan Crnković	
Inovativni postupci u kategorizaciji i popisivanju fondova knjižne građe	15
Mirna Willer	
IFLA Library Reference Model (LRM): novi konceptualni model knjižnične zajednice za bibliografske informacije	16
Ana Barbarić	
Utjecaj IFLA-ina knjižničnog referentnog modela (IFLA LRM) za bibliografske informacije na daljnji razvoj standarda za bibliografski opis ISBD	16
Marijana Tomić	
Katalogizacija glagoljskih rukopisa uporabom Pravilnika za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima	17
Sofija Klarin Zadravec, Karolina Holub	
Upravljanje digitalnim sadržajem: usmjerenost objektu i/ili događaju	18
Damir Hasenay	
Sadržajni okvir i metodologija izrade Nacionalnoga programa zaštite pisane baštine	19
Vlatka Lemić	
Arhivi nakladnika i knjižara u hrvatskim arhivima	20

Stjepan Prutki	Korištenje arhivskoga gradiva u fondovima i zbirkama AKM zajednice kroz prizmu zakonskih odredbi: stanje i perspektive _____	20
Ante Gverić, Martina Dragija Ivanović, Nevenka Kalebić	Virtualna vidljivost arhivskih knjižnica u Hrvatskoj _____	21
Ksenija Tokić, Ivo Tokić	Prema Registru potencijalnih knjižničnih turističkih atrakcija _____	22
Ingeborg Rudomino, Sonja Pigac	Hrvatski znanstveni i stručni elektronički časopisi: gdje smo sada? _____	23

RADIONICE

Damir Doračić	Zaštitne podloge i premazi: nužnost ili smetnja? _____	24
Andreja Dragojević, Suzana Njegač	Zaštitne podloge i premazi pisanog, crtanog/slikanog i tiskanog gradiva na papiru _____	24
Martina Bagatin	Zaštitni premazi na fotografskim tehnikama _____	25
Tomislav Bajić	Konzerviranje i restauriranje drvenih korica na knjizi iz 15. stoljeća _____	25
Đeni Gobić-Bravar	Vrste i svrhe premaza u arheološkoj resturaciji _____	26
Zoran Kirchhoffer	Etički problemi pri restauraciji tehničke baštine premazivanjem _____	26
Kiersten F. Latham	ALM: re-convergence movement and education _____	27
Nives Tomašević	Nakladnici i AKM zajednica _____	27
Vlatka Lemić	Topoteka _____	28
POSTER IZLAGANJA	_____	29

PROGRAM

Srijeda, 22. studenoga 2017.

8:00 – 9:00 Registracija sudionika

9:00 – 10:30

Jozo Ivanović, Hrvatski državni arhiv, Zagreb. **Objekt i kontekst**

Kiersten F. Lathman, MuseLab director School of Information, Kent State University Library, Kent OH, USA. **Blank Slate: (Re)Starting ALM Curriculum from Scratch**

Nives Tomašević, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru.

Tranzicija nakladničkih arhiva i novi trendovi u arhiviranju nakladničkih sadržaja

10:30 – 11:00 Pauza

11:00 – 12:30

Milvana Arko-Pijevac, Prirodoslovni muzej Rijeka, **Davor Lučić**, Institut za istraživanje mora i priobalja, Sveučilište u Dubrovniku. **Ta, divna lebdeća stvorenja: izložba podvodne fotografije u kontekstu zaštite prirode**

Milena Bušić, **Marina Perica Krapljanov**, Muzej grada Zagreba, Zagreb. **Izlaganje i interpretacija pisane i tiskane građe na primjeru izložbene djelatnosti Muzeja grada Zagreba**

Jelena Balog Vojak, Hrvatski povijesni muzej, Zagreb. **Kontekstualizacija muzejskog predmeta u virtualnom svijetu: projekt *Kratko 20. stoljeće***

12:30 – 14:00 Pauza za ručak

14:00 – 14:30

Marina Vinaj, Muzej Slavonije, Osijek, **Goran Zlodi**, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. **Izložba Valpovački vlastelini Prandau-Normann: suradnja baštinskih institucija u fizičkom i virtualnom okružju**

14:30 – 15:00 Predstavljanje postera

15:00 – 15:30 Pauza

15:30 – 18:00 Radionice

1. ALM: re-convergence movement and education (prepared by: Kiersten Latham)
2. Nakladnici i AKM zajednica (voditeljica: Nives Tomašević)
3. Konzervatorsko-restauratorska radionica Zaštitne podloge i premazi: nužnost ili smetnja? (voditelj: Damir Doračić)

9:00 – 10:30

Kristijan Crnković, ArhivPRO d. o. o. **Inovativni postupci u kategorizaciji i popisivanju fondova knjižne građe**

Mirna Willer, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru. **IFLA Library Reference Model (LRM): novi konceptualni model knjižnične zajednice za bibliografske informacije**

Ana Barbarić, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. **Utjecaj IFLA-ina knjižničnog referentnog modela (IFLA LRM) za bibliografske informacije na daljnji razvoj standarda za bibliografski opis ISBD**

10:30 – 11:00 Pauza

11:00 – 12:30

Ana Vukadin, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. **Pravilnik za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima: usklađivanje terminologije**

Marijana Tomić, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru. **Katalogizacija glagoljskih rukopisa uporabom Pravilnika za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima**

Sofija Klarin Zadravec, **Karolina Holub**, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. **Upravljanje digitalnim sadržajem: usmjerenost objektu i/ili događaju**

12:30 – 14:00 Pauza za ručak

14:00 – 17:00 Radionice

4. Topoteka (voditeljica: Vlatka Lemić)
5. Primjena Pravilnika za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima (voditeljice: Tinka Katić, Ana Vukadin i Tanja Buzina)

15:00 – 15:30 Pauza

17:00 – Promocija izdanja AKM zajednice

9:00 – 10:30

Damir Hasenay, Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. **Sadržajni okvir i metodologija izrade Nacionalnog programa zaštite pisane baštine**

Vlatka Lemić, Hrvatski državni arhiv, Zagreb. **Arhivi nakladnika i knjižara u hrvatskim arhivima**

Stjepan Prutki, Državni arhiv u Vukovaru. **Korištenje arhivskoga gradiva u fondovima i zbirkama AKM zajednice kroz prizmu zakonskih odredbi: stanje i perspektive**

10:30 – 11:00 Pauza

11:00 – 12:30

Ante Gverić, Državni arhiv u Zadru, **Martina Dragija Ivanović**, **Nevenka Kalebić**, Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru. **Virtualna vidljivost arhivskih knjižnica u Hrvatskoj**

Ksenija Tokić, Institut za turizam, Zagreb, **Ivo Tokić**, Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo, Zagreb. **Prema Registru potencijalnih knjižničnih turističkih atrakcija**

Ingeborg Rudomino, **Sonja Pigac**, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. **Hrvatski znanstveni i stručni elektronički časopisi: gdje smo sada?**

12:30 – 13:00 Izvješća radionica i odabir teme za 22. AKM

13:00 – 13:30 Odjava iz hotela

13:30 Studijski izlet u Pazin

PREDAVANJA

Objekt i kontekst

Jozo Ivanović

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

jivanovi@arhiv.hr

Pravila opisa ili katalogiziranja onoga što obično nazivamo knjižničnom, muzejskom ili arhivskom građom uvijek podrazumijevaju određenu pretpostavku o objektima opisa i stav da opis treba predstavljati objekte na „ispravan” način. Danas raspolažemo brojnim konceptualnim modelima i ontologijama kojima možemo to područje opisati različito definiranim klasama objekata i njihovih relacija. U većoj ili manjoj mjeri sadržavaju i elemente čija je svrha definiranje konteksta koji se smatra relevantnim za interpretaciju opisom predstavljenoga objekta. U radu se analizira utjecaj koji zahtjev za predstavljanjem relevantnoga konteksta ima na konceptualne modele i pravila opisa.

Blank Slate: (Re)Starting ALM Curriculum from Scratch

Kiersten F. Lathman

MuseLab director School of Library & Information Science

Kent State University, University Library, Kent OH, USA

kflatham@kent.edu

In this session, I propose an interactive thought experiment around ALM (LAM) education. Imagine that we are at the very cusp of creating the next-generation curriculum for an ALM program. Imagine that it is possible to erase the historical trajectories, bureaucratic structures, technological shifts and budgetary constraints that have led us to current professional education silos between libraries, archives, and museums. If we erase the board, what do we have? What are the fundamental threads that connect these areas? Where are the distinctive differences? Is there a more efficient, logical, and meaningful approach to a curriculum that sees all three areas of study together? Often cited as the trigger of the current convergence movement are shifts resulting from emerging digital technologies. But in reality, this

is a re-convergence (Given & McTavish, 2010) and while the recent phenomenon may indeed be triggered by technology (and probably budgetary constraints as well), it has not necessarily changed the essential elements across the them. At the core, all three institutions are positioned at the intersection of users (people) and use (of documents), no matter the type of technology used (see review by Gorichanaz, 2016). In other words, all three institutions are mediators of “relations between persons and external memory,” (White, 1992: 253). I argue that the current convergence is not only a digital convergence but is, in fact, much more profound than that, stemming from the more fundamental nature of interactions between individuals in society and documents in the world. All three fields of study are part of a larger meta-discipline, or field that cuts across the entire spectrum of traditional disciplines such as the arts, humanities, social and behavioral sciences, natural sciences and math (Bates, 2015). In this thought experiment, I will take us down to the foundations of our fields, after initially reviewing a few conceptual matters. This activity will involve the audience, who will participate in discussing foundational similarities and distinct areas of difference. In the end, I will introduce a potential conceptual framework for educating future professionals which we can compare to the earlier activity and upon which the audience can comment, make suggestions, build on as we together begin to think about how to translate this to a curriculum. My hope here is to provide a catalyst for discussion and a way to think freshly about the current state of ALM education globally, both with respect to geography and to field-wide philosophy.

Tranzicija nakladničkih arhiva i novi trendovi u arhiviranju nakladničkih sadržaja

Nives Tomašević

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
ntomasev@unizd.hr

U radu se analizira tranzicija izdavačkoga i tiskarskoga sektora započeta devedesetih godina prošloga stoljeća i posljedice njezina intenziviranja uslijed tehnoloških izmjena novoga milenija. Rezultati poslovnih prijevora (visoke zalihe, neučinkoviti nakladnički planovi, vlasnička pretvorba nakladničkih poduzeća, integracije, a potom i likvidacije nakladničkih poduzeća) odrazili su se i na nakladničke arhive. Nakladnički arhivi, suprotno uvriježenoj poslovnoj praksi prisutnoj do devedesetih godina prošloga stoljeća,

prestaju biti predmetom skrbi i zaštite te veliki broj njih doživljava potpuno devastiranje (primjer: izdavačka kuća Mladost i knjižara Morpurgo u Splitu).

Istodobno, pravila arhiviranja pomiču se iz domene tiskanoga medija u domenu digitalnoga medija te se u nakladničkim poduzećima formiraju novi (digitalni) arhivi, ali bez sustavnoga i ujednačenoga pravila o obuhvatu i čuvanju arhivske građe. Nakladnici se sve više orijentiraju na promptnu i fleksibilnu opskrbu potrošača informacijama, pri čemu svoje nakladničke proizvode obogaćuju multimedijским rješenjima i snažnom usmjerenošću na inovativnost ponude. Marketinške se aktivnosti izmještaju iz tiskanih medija u digitalne medije te nerijetko vode vlastite Facebookove profile, blogove i internetske portale kao svojevrsan oblik samopromidžbe, ali i digitalnoga pamćenja.

Inovacije doživljavaju i književni tekstovi te se, primjerice, korištenjem QR kodovima književni tekst dodatno približava (digitalnim) kulturnim potrošačima, a tiskana knjiga postaje multimedijška knjiga otvorena mnogostrukim, ponovljenim čitanjima. Izgradnja digitalnoga arhiva kakav je izgrađen za dugotrajno pamćenje romana *Vilijun Jasne Horvat*, uočava se posve novi trend u arhiviranju nakladničkoga sadržaja (<http://vilijun.topotheque.eu>), u kojemu književni tekst supostoji i kao subjekt i kao objekt materijalizirane kulturne baštine, a digitalni arhiv osigurava mu dugotrajno pamćenje.

Ta, divna lebdeća stvorenja: izložba podvodne fotografije u kontekstu zaštite prirode

Milvana Arko-Pijevac

Prirodoslovni muzej Rijeka, Rijeka
milvana@prirodoslovni.com

Davor Lučić

Institut za istraživanje mora i priobalja, Sveučilište u Dubrovniku
davor.lucic@unidu.hr

Prirodoslovni je muzej Rijeka institucija u kulturi, regionalni specijalizirani muzej, koji je osnovan prije 70 godina u Rijeci (Hrvatska). Glavne su djelatnosti Muzeja prikupljanje, istraživanje i predstavljanje prirodne baštine šire regije te komunikacija baštine s publikom i javnošću. Muzej svojim zbirkama, istraživačkim i obrazovnim programom ima veliku ulogu u obrazovanju publike o poznavanju međusobnoga funkcioniranja prirode i okoliša. Svrha je obrazovnoga rada u Muzeju poticati javnost na razmišljanje o prirodi i okolišu – prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Organizacijom izložaba s po-

pratnim sadržajima (radionice, predavanja) educira se javnost o važnosti očuvanja bioraznolikosti i uspostave održivoga turizma u kontekstu zaštite prirode.

U svibnju 2016. otvorena je izložba podvodne fotografije *Ta, divna lebdeća stvorenja*, čija je namjera bila obilježiti važne datume u zaštiti prirode i okoliša: Međunarodni dan biološke raznolikosti (22. svibnja), Svjetski dan zaštite okoliša (5. lipanj) i Svjetski dan oceana (8. lipanj). Objekti izložbe bile su česte vrste makroplanktona, meduza i rebraša iz sjevernoga Jadrana. Izložba je postavljena u Prirodoslovnome muzeju Rijeka i na riječkoj ribarnici, gdje je bila dostupna svima, i onima koji ne razmišljaju o posjetu muzeju. Glavni cilj izložbe bio je pridobivanje javnosti vizualnom atraktivnošću objekta (podvodna ambijentalna i makrofotografija) u obrazovanju o raznolikosti makroplanktona u Jadranskom moru, klimatskim promjenama i načinu funkcioniranja morskoga sustava, kao i promjenama koje se mogu očekivati u budućnosti, te opasnosti meduza za ljudsko zdravlje, a sve u kontekstu zaštite Jadrana kao važnoga prirodnog resursa. Drugi je cilj bio informirati javnost o mogućnosti uključenja u Međunarodni CIESM program praćenja meduza, koji u Hrvatskoj provodi Institut za istraživanje mora i priobalja Sveučilišta u Dubrovniku. Izložba s pratećim predavanjima i radionicama također je bila i dio programa Festivala znanosti 2016. i Festivala mora *Fiumare*, koji se održavaju na otvorenim prostorima grada Rijeke. Navedenim malim akcijama i vrlo ograničenim financijskim sredstvima nastojali smo potaknuti javnu raspravu o našoj budućnosti i omogućiti svim razinama publike razumijevanje odnosa znanosti, prirode i okoliša.

Izlaganje i interpretacija pisane i tiskane građe na primjeru izložbene djelatnosti Muzeja grada Zagreba

Milena Bušić
mbusic@mgz.hr

Marina Perica Krapljanov
mperica@mgz.hr

Muzej grada Zagreba

Cilj je ovoga rada izložiti teorijske pretpostavke o izlaganju pisane i tiskane građe te potkrijepiti ih primjerima iz prakse, odnosno primjerima iz izložbene djelatnosti Muzeja grada Zagreba. Pisana i tiskana građa prisutna je u većemu ili manjemu obimu u svim baštinskim ustanovama. Dok u knjižnicama i arhivima čini većinski dio građe, ne treba zanemariti njezinu prisutnost i ulogu u muzejima, najčešće kao fond muzejske

knjižnice, ali i kao cjelovita muzejska zbirka ili dio neke od zbirka. Raznolikost takve građe unutar muzeja pruža bezbroj mogućnosti za njezino izlaganje i interpretiranje. Pisana i tiskana građa posjeduje određena obilježja, koja se u osnovi mogu podijeliti na materijalna (oblik, materijal, izgled i dr.) i nematerijalna (građa kao prenositelj različitih konteksta, informacija, ideja i dr.), a s obzirom na to što se od spomenutih obilježja želi istaknuti i naglasiti, određuje u velikoj mjeri kojim će načinom i oblikom građa biti predstavljena – izvornik/kopija, cjelina/dio i dr. Izbor načina i oblika izlaganja uvjetovan je još nekim čimbenicima, kao što je zaštita građe, dostupnost te tehnološke i financijske mogućnosti. Na svu sreću, suvremena tehnologija proširila je spektar mogućnosti te donijela sasvim nove, inovativne oblike izlaganja muzejskih predmeta, posebice pisane i tiskane baštine, čime je ona kroz neki drugi medij ponovno „oživjela“ te postala još jedan korak bliža krajnjemu korisniku.

Kontekstualizacija muzejskog predmeta u virtualnom svijetu – projekt *Kratko 20. stoljeće*

Jelena Balog Vojak

Hrvatski povijesni muzej, Zagreb
j.balog@hismus.hr

Razvoj informacijskih tehnologija koji posljednjih godina doživljava svoji puni zamah, omogućuje posve nove pristupe u prezentaciji muzejske građe. Tako se povremene izložbe i stalni postavi nadopunjavaju različitim oblicima multimedijalnih sadržaja radi pružanja dodatnih informacija posjetitelju. Nadalje, sve češće izložba nakon zatvaranja u muzejskome prostoru, seli u virtualni svijet kao virtualna šetnja ili on-line katalog. Tako muzejski predmet i informacije o njemu ostaju dostupni širokomu krugu korisnika i kada više nije fizički izložen u prostoru.

S druge strane, nove tehnologije omogućile su nastanak virtualnih izložba koje nisu, nužno, prethodno postavljene u stvarnome prostoru. Takve izložbe omogućuju prezentaciju muzejske građe širokomu krugu korisnika i onim muzejima koji zbog nedostatka stvarnoga izložbenog prostora ne mogu javnosti prezentirati veći dio svojeg fundusa. Jednako tako, zahvaljujući mogućnostima virtualnoga svijeta, takve izložbe mogu imati dvosmjernu komunikaciju, pružajući posjetitelju mogućnost sudjelovanja u oblikovanju izložbe (primjerice, komentarima o sadržaju predmeta, prepoznavanju osoba s fotografije i sl.). Hrvatski povijesni muzej pokrenuo je 2017. godine projekt virtualne izložbe pod nazivom *Kratko 20. stoljeće*. Cilj je izložbe prikaz razdoblja od

kraja Prvoga svjetskog rata do nastanka moderne hrvatske države (1918. – 1990.) predstavljanjem obiteljskih i/ili osobnih ostavština iz fundusa Dokumentarne zbirke II Hrvatskoga povijesnog muzeja. Kroz odabrane ostavštine, posjetitelju se pruža uvid u ključne političke događaje i društvene pojave, ekonomsku situaciju, razvoj znanosti i kulturnu djelatnost vremena. U prvoj fazi projekta navedena tema predstavlja se javnosti kroz 11 ostavština koje se međusobno preklapaju i isprepliću, dotičući brojne ključne događaje i procese *kratkoga* 20. stoljeća s naglaskom na hrvatski prostor i stanovništvo. Druga faza zamišljena je kao nadopuna prethodne. Pojedine tematske cjeline novije hrvatske povijesti nadopunile bi se dokumentima s obilježjima osobnih ostavština poput dnevnika i dnevničkih zapisa, naknadno zabilježenih sjećanja pojedinaca i sl. Kako bi navedena građa bila što uspješnije kontekstualizirana, pojedini dijelovi predstaviti će se u audio-vizualnome obliku.

Izložba Valpovački vlastelini Prandau-Normann: suradnja baštinskih institucija u fizičkom i virtualnom okružju

Marina Vinaj

Muzej Slavonije, Osijek
marina.vinaj@mso.hr

Goran Zlodi

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
gzlodi@ffzg.hr

Na tragu (raz)otkrivanja likovne baštine obitelji Pejačevića sjajnom izložbom Muzeja likovnih umjetnosti u Osijeku, baštinske ustanove Osijeka i Valpova nastavljaju izložbeni projekt - Valpovački vlastelini, predstavljajući vrijedne muzejske i arhivske građe obitelji Prandau-Normann. Muzej likovnih umjetnosti, Muzej Slavonije, Državni arhiv u Osijeku te Muzej Valpovštine predstaviti će građu valpovačkih vlastelina pohranjenu u brojnim zbirkama kroz tematske cjeline: Likovna baština Prandau-Normann, Valpovački vlastelini Prandau-Normann - bibliofili, kolekcionari i donatori, Arhivska građa Valpovačkoga vlastelinstva, Svakodnevni život i glazbena baština.

Muzeološka koncepcija izložbe, uz jasno definirane tematsko sadržajne cjeline, imat će i zajedničku izvedbenu realizaciju kroz jedinstvenu uvodnu legendu te dizajn samoga postava. Izložbe u izložbi, kako bismo mogli definirati ovaj projekt, planirane su za kraj ožujka 2018. godine. Bit će to, zasigurno, izniman događaj za Osijek, ali i za Valpovo,

koji će svoju publiku naći i izvan Slavonije. Uz izložbu će biti tiskan i kvalitetan dvojezični katalog s uvodnim tekstovima i katalogom predmeta te deplijan.

Metapodatci i digitalne reprezentacije građe iz svih ustanova agregirat će se u sustavu Modulor++ kako bi već prije otvorenja izložbe odabrani dio građe bio dostupan u virtualnome okružju radi upoznavanja publike s temom. Po završetku fizičke izložbe građa će u punome opsegu nastaviti komunicirati s korisnicima putem virtualne izložbe. Tako će bogata građa valpovačkih vlastelina, umjetnička, arhivska, numizmatička, kulturno-povijesna, knjižnična i glazbena, planiranom izložbom i katalogom, a zatim i virtualnom izložbom, prvi put na taj način biti predstavljena javnosti, oslikavajući izniman segment naše kulturne baštine.

Inovativni postupci u kategorizaciji i popisivanju fondova knjižne građe

Kristijan Crnković

ArhivPRO d. o. o.

kristijan.crnkovic@arhivpro.hr

Katalogizacija većih količina knjižne građe u institucijama može biti vrlo zahtjevan i skupi postupak. Ukoliko postoje kataložni listići na kojima se nalazi popisana građa fondova, postoji mogućnost da se sa skeniranih listića nakon provedenoga OCR postupka izdvoji sadržaj koji se nalazi na listiću iz kojega možemo izraditi bibliografski zapis.

U izlaganju želim prikazati dva inovativna načina na koji korisnici mogu automatizirati postupak izrade kataložkih zapisa knjižnih fondova:

1. uporabom podataka sa skeniranih kataložnih listića,
2. fotografiranjem naslovnice s pomoću mobitela uz uporabu algoritma za raspoznavanje i pretraživanje internetskih baza.

Sve što korisnik treba je pametni telefon koji služi kao skener slike. Skeniranjem bar-kod oznake s novijih knjiga ili slikanjem naslovnica starijih knjiga upotrebom OCR tehnologije na pametnome telefonu čitamo sadržaj naslovnice knjige, pretražujemo baze i korisniku stavljamo na raspolaganje zapis za preuzimanje uz par klikova, bez prepisivanja ijednoga slova.

IFLA Library Reference Model (LRM): novi konceptualni model knjižnične zajednice za bibliografske informacije

Mirna Willer

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
mwiller@unizd.hr

U radu će se prikazati novi model knjižnične zajednice *IFLA LRM: Library Reference Model*, koji je 18. kolovoza 2017. usvojio IFLA-in Odbor za standarde. Verzija modela koja je upućena na usvajanje uz prateću dokumentaciju dostupna je na <https://www.ifla.org/publications/node/11412>.

IFLA LRM: *IFLA-in knjižnični referentni model: konceptualni model za bibliografske informacije*, model je koji zamjenjuje postojeće modele za bibliografske podatke te autorizirane podatke za imena i predmetnice: FRBR, FRAD i FRASAD. Model se temelji na istoj vrsti modeliranja podataka – relacijskome modelu entitet-odnos, s tim da je proširen hijerarhijskim odnosima među određenim entitetima. Osnovna je novina toga modela, svakako u odnosu na druge IFLA-ine bibliografske standarde, da je strukturiran sadržajno i formalno tako da odgovara tehnologiji povezanih podataka, odnosno standardu RDF, standardu semantičkoga weba.

U radu će se opisati model – entiteti, atributi i odnosi, s posebnim osvrtom na odnose među entitetima. Osvrnut će se na implementaciju modela u radu na kataložnim pravilnicima RDA i Pravilniku za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima, te planiranome radu na harmonizaciji modela knjižnične i muzejske zajednice (CIDOC-CRM) – objektivno orijentiranom modelu IFLA LRMoo.

Utjecaj IFLA-ina knjižničnog referentnog modela za bibliografske informacije na daljnji razvoj standarda za bibliografski opis ISBD

Ana Barbarić

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
abarbari@ffzg.hr

„IFLA-in knjižnični referentni model: konceptualni model za bibliografske informacije (*IFLA Library Reference Model: A Conceptual Model for Bibliographic Information*, dalje u tekstu LRM) objavljen je u kolovozu 2017. Objedinjeno izdanje ISBD-a, objavljeno je,

u izvorniku, 2011. Suvremeni kataložni pravilnici poput RDA i nadolazećega novog hrvatskog kataložnog pravilnika, izravno se referiraju na IFLA-ine konceptualne modele, što je vidljivo iz njihove strukture kao i nazivlja. U takvu kontekstu, postavlja se pitanje razvoja najdugovječnijega IFLA-ina bibliografskog standarda – ISBD-a. Je li uopće više potreban, odnosno treba li ga preraditi na način da i dalje bude potreban? Bi li njegova eventualna *eferberizacija* dovela do sljedećega stadija njegova razvoja? Ili je, pak, puko popisivanje elemenata bibliografskoga opisa u smislu standarda za sadržaj, njegova izgledna budućnost. U tome smislu, predstaviti će se i analizirati dio modela LRM koji se bavi atributima entiteta. Ukratko će se predstaviti hijerarhijska struktura atributa te njihove definicije. Izneseno će biti polazište za uspostavljanje odnosa spram ISBD-a jer se najveći broj atributa odnosi upravo na *pojavni oblik* kao entitet. U završnome dijelu izlaganja i planiranoga rada pokušat će se uputiti na daljnje mogućnosti razvoja ili pretvorbe ISBD-a u bibliografski standard, ili možda alat, koji bi i dalje, barem još neko vrijeme, mogao služiti za organizaciju informacija u bibliografskome univerzumu 21. stoljeća.

Katalogizacija glagoljskih rukopisa uporabom Pravilnika za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima

Marijana Tomić

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
mtomic@unizd.hr

Katalogizacija rukopisa predmet je brojnih rasprava i nastojanja za međunarodnom standardizacijom koja je otežana ponajprije činjenicom da je svaki rukopis jedinstven i često nosi značajke koje nije uvijek lako predvidjeti ujednačenim, dogovornim međunarodnim popisom elemenata opisa. Prema uobičajenim uputama za opis rukopisa, opis rukopisa obiluje raznim informacijama o rukopisu, od uobičajenih elemenata opisa tipičnih za opis knjižne građe, do onih koji se tiču kodikoloških, paleografskih, povijesnoumjetničkih i drugih osobitosti, te onih čija je svrha opis provenijencije, konteksta i sl. Kvalitetan opis rukopisa mora odgovoriti na potrebe više različitih kategorija korisnika, ponajprije znanstvenika i stručnjaka u području rukopisa, i to onih koje zanimaju tekst i njegova transmisija, a koji moraju u opisu dobiti temeljne podatke o sadržaju rukopisa, broju zastupljenih tekstova s uvodnim i završnim riječima i sl., mora udovoljiti zahtjevima povjesničara umjetnosti koje zanima broj i vrsta iluminacija i ukrasa, paleografa koje zanima vrsta pisma, kodikologa koje zanima cjelovita struktura rukopisa, itd. Da bi se odgovorilo na navedene i mnoge druge zahtjeve korisnika ruko-

pisa, njihov je opis ekstenzivan i deskriptivan, uz uporabu velikoga broja nestrukturiranih podataka, odnosno napomena koje slobodno oblikuje katalogizator, no ipak velik broj elemenata opisa podliježe standardizaciji i moguće je pretakanje određenih elemenata opisa u strukturirane podatke.

U knjižničarstvu je opis rukopisa ostao izvan dosega ISBD-a, no pri njihovu opisu moguće je upotrijebiti velik broj odredaba koje se tiču obrade stare i rijetke građe, iako se one odnose na ručno tiskanu građu. Dodatno, rukopisi su građa koja se nalazi u arhivima i u knjižnicama, a često i u muzejima, te novi Pravilnik za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima, koji se priprema u hrvatskim baštinskim zajednicama u obzir uzima i rukopise, osobito se usklađujući s pravilima koja vrijede u arhivistici i u knjižničarstvu. U okviru projekta *Digitalizacija, bibliografska obrada i istraživanje tekstova zadarsko-šibenskog područja iz razdoblja do kraja 19. st. pisanih glagoljicom, bosančicom i latinicom*, koji se provodi na Sveučilištu u Zadru, u prvoj se fazi digitaliziraju i opisuju glagoljski rukopisi uključeni u *Popis glagoljskih kodeksa Zadarske nadbiskupije* don Pavla Kere (Sveučilište u Zadru i Stalna izložba crkvene umjetnosti, 2015.). Važan je dio projekta bibliografska obrada glagoljskih rukopisa, i to većinom arhivskoga gradiva, ali i knjižnične građe. Priprema informacijskoga sustava Indigo za unos metapodataka o glagoljskim rukopisima zahtijeva i usklađivanje opisa rukopisa s odredbama Pravilnika za opis i pristup građi u arhivima, knjižnicama i muzejima. Uz to, u sklopu projekta nastoje se identificirati ili izraditi kontrolirani rječnici potrebni za opis rukopisa na koje bi Pravilnik trebao upućivati, a s obzirom na to da je Pravilnik još uvijek u fazi izradbe, rezultati istraživanja uporabe Pravilnika za opis glagoljskih rukopisa prikazanoga u ovome radu mogu pomoći i pri eventualnoj nadopuni Pravilnika u području opisa rukopisa.

Upravljanje digitalnim sadržajem: usmjerenost objektu i/ili događaju

Sofija Klarin Zadravec
sklarin@nsk.hr

Karolina Holub
kholub@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Izgradnja sustava digitalne knjižnice s pouzdanim digitalnim arhivom za prihvatanje, pohranu i pristup različitim vrstama digitalnih objekata zahtijeva primjenu metapodatkovnih

norma kao što su METS, PREMIS, MIX i dr. u definiranju primjerenih informacijskih paketa. Utemeljenost arhiva na OAIS modelu zahtijeva i dokumentiranje radnoga procesa upravljanja digitalnim objektima, što pomiče fokus opisa od objekta (object-centric) prema događaju (event-centric). U radu će se uvodno dati pregled konceptualnih modela koji su usmjereni događaju kako bi se uputilo na važnost promatranja informacijskoga objekta kao odraza različitih događaja, odnosno postupaka (proces) koji su s objektom poduzeti ili se planiraju poduzeti. U nastavku se rada razmatraju administrativni metapodatci kao područje primjene modela u dokumentiranju postupaka provedenih s digitalnom građom. Na primjeru izrade administrativnih metapodataka u prihvatu, pohrani i davanju na korištenje različitih vrsta digitalne građe (građe preuzete s interneta, građe koju dostavljaju nakladnici i autori te građe izrađene digitalizacijom), analizirat će se metapodatkovni profili te uputiti na potrebna poboljšanja.

Sadržajni okvir i metodologija izrade Nacionalnog programa zaštite pisane baštine

Damir Hasenay

Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku
dhasenay@ffos.hr

Sudionike ćemo upoznati s temeljnim postavkama i polazištima u sklopu izrade Nacionalnog programa zaštite pisane baštine (NPZPB), aktivnosti koja se provodi na inicijativu Hrvatskog knjižničnog vijeća (HKV) uz organizacijsku i stručnu potporu službi Ministarstva kulture (MK) Republike Hrvatske. Rad na izradi NPZPB organiziran je u okviru radne skupine koja se sastoji od predmetnih stručnjaka unutar AKM zajednice. Osnovni cilj je upoznavanje šire stručne javnosti s aktivnostima u okviru izrade NPZPB, a poseban naglasak biti će stavljen na izazove implementacije postavki NPZPB u praksi, tj. u konkretne informacijske ustanove u kojima je pisana baština pohranjena.

Arhivi nakladnika i knjižara u hrvatskim arhivima

Vlatka Lemić

Hrvatski državni arhiv, Zagreb
vlemic@arhiv.hr

Javnu arhivsku službu u Hrvatskoj čini mreža 19 državnih arhiva u kojima se čuva više od 130 000 dužnih metara arhivskoga gradiva, najvećim dijelom spisa državnih upravnih tijela, gradova, općina i drugih jedinica lokalne samouprave te drugih javnih služba i ustanova. Pored njih, arhivi čuvaju i vrijedno arhivsko gradivo udruga, političkih stranaka, privatnih organizacija, gospodarskih subjekata, istaknutih obitelji i pojedinaca te različite tematske zbirke. Osim javnih i specijaliziranih arhiva, arhivsko gradivo (i u prošlosti i danas) prikupljaju i pojedinci, razna društva i ustanove (ponajprije povijesne, zavičajne i kulturne udruge, muzeji, knjižnice i akademije) te se brojne cjeline arhivskoga gradiva i specijalizirane tematske zbirke (npr. školstvo, književnost, promet, lokalna povijest, glazba i dr.) čuvaju u drugim kulturnim i znanstvenim ustanovama i organizacijama i kod samih stvaratelja. Arhivi naklada i knjižara, odnosno pojedino arhivsko gradivo nastalo njihovim radom, u državnim arhivima u Hrvatskoj rijetki su i zastupljeni tek malim brojem fondova izdavačkih kuća, nakladničkih poduzeća, tiskara i knjižara, te kroz pojedine dokumente u upravnim fondovima, osobnim ostavštinama i zbirkama tiskovina. Predavanje će dati pregled arhivskih izvora povezanih s nakladnikom knjižničarskom djelatnošću koji se danas čuvaju u hrvatskim arhivima te perspektive njihove buduće zaštite i dostupnosti.

Korištenje arhivskog gradiva u fondovima i zbirkama AKM zajednice kroz prizmu zakonskih odredbi: stanje i perspektive

Stjepan Prutki

Državni arhiv u Vukovaru
stjepan.prutki@davu.hr

U izlaganju se obrađuje aspekt učinkovite dostupnosti arhivskoga gradiva u cjelokupnoj AKM zajednici kroz prizmu trenutno važećih zakonskih odredaba iz arhivske djelatnosti, poglavito Izmjena i dopuna Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (NN 46/17), promatrajući ih u suodnosu s općim smjernicama, artikuliranima kroz Načela o

dostupnosti gradiva Povjerenstva za najbolje prakse i norme MAV-a, te vlastitim standardima i postupcima uvriježenima u AKM ustanovama, ali i sve jasnijim i sofisticiranijim zahtjevima suvremenih korisnika arhivskoga gradiva. Intonacija je dana na upoznavanje s genezom problema s kojima se danas susreću arhivske, a posebno ne-arhivske ustanove u Hrvatskoj, s naglaskom na područje istočne Slavonije, problematiku obrade i korištenja arhivskim gradivom kao općim javnim dobrom u AKM zajednici, koja proizlazi iz trenutnoga stanja uspješnosti primjene odgovarajućih metoda i postupaka, te mogućnostima i perspektivi baštinskih ustanova da kroz raznovrsne informacijske i pretraživačke platforme objedine i normiraju metapodatke koji će u svakome trenutku biti cjeloviti izvori informacija o kulturnome dobru. Kroz izložene primjere dobre prakse nameće se kao mogućim rješenje koje će se u konačnici reflektirati i na prihvaćanje nužnosti tješnje suradnje i interdisciplinarnost u ispunjenju te važne misije AKM zajednice kao „baštinika kulturnih informacija u zajednici“, što je preduvjet učinkovitije aktivacije resursa i realne podrške koju nadležne ustanove i osnivачi, kako na stručnome, tako i u upravnome smislu, trebaju ispuniti u nastojanjima u odolijevanju standardima i suvremenim zahtjevima šire zajednice.

Virtualna vidljivost arhivskih knjižnica u Hrvatskoj

Ante Gverić

Državni arhiv u Zadru
ante.gveric@dazd.hr

Martina Dragija Ivanović

mdragija@unizd.hr

Nevenka Kalebić

nkalebic@unizd.hr

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru

Informacijsko-komunikacijske tehnologije u poslovanju specijalnih knjižnica donijele su važne promjene u otvorenosti spram vanjskim korisnicima. Arhivske knjižnice u kontekstu specijalnih knjižnica imaju izuzetno zahtjevnu ulogu. S jedne strane, usmjerena je na korisnike unutar matične ustanove, a s druge strane, otvaranjem arhiva javlja se sve veći interes vanjskih korisnika, što u konačnici rezultira potrebom za redefiniranjem njezinih zadaća i poslovanja. U članku se raspravlja o važnosti vidljivosti arhivske knjižnice na objema razinama, unutar matične ustanove i izvan nje. Ukratko se osvrnulo i na status arhivske knjižnice unutar matične ustanove. Kao jedan od naj-

važnijih alata u promotivnim aktivnostima autori izdvajaju online katalog. Predstavljaju se rezultati istraživanja provedeni u svim arhivima u Hrvatskoj, čiji je cilj bio ispitati arhivske knjižnice o njihovu online informacijskome sustavu, tj. o online vidljivosti kataloga i građe kao i općenito o načinu komunikacije s korisnikom. Svrha je uputiti na važnost online kataloga te otvaranja i približavanja građe arhivskih knjižnica svim korisnicima.

Prema Regstru potencijalnih knjižničnih turističkih atrakcija

Ksenija Tokić

Institut za turizam, Zagreb
ksenija.tokic@iztztg.hr

Ivo Tokić

Hrvatsko informacijsko i dokumentacijsko društvo, Zagreb
ivo.tokic@ina.hr

Cilj je istraživanja teorijski i praktično pripremiti kriterije i načela za izradu Registra potencijalnih knjižničnih turističkih atrakcija. Metodološki postupak polazi od postojećega Registra kulturnih dobara i analize kriterija prema kojima su u njega kao kulturno dobro uvrštene knjižnice ili dijelovi njihovih fondova. Nakon analize uvrštenih knjižnica prema broju i zastupljenosti vrsta knjižnica, knjižničnih sadržaja, geografske lociranosti i drugih obilježja, analiziraju se sa stajališta turističkih potencijala resursi knjižnica koje su uvrštene u Registar kulturnih dobara, kao i resursi knjižnica koje nisu uvrštene u njega. Potom se na temelju tih primjera pristupa izradi kriterija za prepoznavanje knjižničnih resursa s turističkim potencijalom. S toga stajališta analiziraju se kriteriji za materijalne (npr. zgrada, fond) i nematerijalne (npr. usluga, informacija, doživljaj) resurse. Na kraju istraživanja sintetiziraju se kriteriji specifični za izradu Registra potencijalnih knjižničnih turističkih atrakcija koji će uključiti sve vrste resursa u hrvatskim knjižnicama koje imaju turistički potencijal.

Hrvatski znanstveni i stručni elektronički časopisi: gdje smo sada?

Ingeborg Rudomino

irudomino@nsk.hr

Sonja Pigac

spigac@nsk.hr

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Elektroničko nakladništvo znanstvenih i stručnih časopisa u Hrvatskoj počinje se javljati i razvijati sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća. Časopisi su s pojavom interneta kao medija bili uostalom najzastupljeniji od svih vrsta knjižnične građe u svojim online inačicama. Većinom su online inačice egzistirale uz tiskanu verziju časopisa, no s vremenom se broj naslova koji postoji samo u elektroničkoj inačici počeo povećavati. Pojavnost online časopisa varirala je od samo ponuđenoga sadržaja posljednjega tiskanog broja, preko odabira samo određenoga broja članaka u cjelovitome tekstu do ponude cjelovitih tekstova starih godišta. Najčešće su se te online inačice nalazile na stanicama web sjedišta nakladnika, no s vremenom su uočili prednosti objavljivanja sadržaja svojih publikacija na drugim platformama zbog ekonomičnosti, ali i prisutnosti te dostupnosti krajnjim korisnicima. Uspostavom novih modela u elektroničkome nakladništvu koji pružaju platformu za okupljanje i objavljivanje znanstvenih i stručnih časopisa, primjećuje se tendencija smanjenja broja nakladnika koji sadržaj svojih časopisa objavljuju na vlastitim internetskim stranicama. Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu izgradila je Hrvatski arhiv weba (HAW), sustav za prikupljanje i pohranu obveznoga primjerka online građe, među kojima i izvorno elektroničke časopise, koji omogućuje uvid u razvoj tog vida e-nakladništva dajući širu sliku o njihovoj povijesti, trendovima razvoja tehnologije izrade, ali i samoga konteksta njihove pojavnosti. U radu će se analizom pokušati dati cjelovita slika o broju, dostupnosti, bibliografskoj obradi i međusobnim vezama hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa u tiskanome i elektroničkome mediju kako bi se dobio uvid u postojeće stanje i trendove u e-nakladništvu te vrste knjižnične građe.

RADIONICE

Konzervatorsko-restauratorska radionica

Zaštitne podloge i premazi: nužnost ili smetnja?

Voditelj: Damir Doračić

Arheološki muzej u Zagrebu
ddoracic@amz.hr

Primjena zaštitnih podloga i premaza uobičajena je u gotovo svim segmentima konzervatorsko-restauratorske djelatnosti. No, odluka o odabiru najprikladnijega zaštitnog premaza ili podloge u pravilu ovisi o stupnju očuvanosti predmeta kulturne ili tehničke baštine kao i o materijalima od kojih su izrađeni. Osim svoje zaštitne uloge, podloge i premazi često imaju i estetsku ulogu, naročito kada su u pitanju predmeti namijenjeni izlaganju. Na radionici će biti prikazani neki od najčešće korištenih zaštitnih premaza u radionicama AKM zajednice te nekoliko primjera podlaganja s ciljem konsolidacije i postizanja estetske cjelovitosti. Kao i dosad, osim najavljenih izlaganja usko povezanih s temom na radionici će se raspravljati i o drugim aktualnostima iz raznih područja konzervatorsko-restauratorske struke.

Zaštitne podloge i premazi pisanog, crtanog/slikanog i tiskanog gradiva na papiru

Andreja Dragojević, Suzana Njegač

adragojevic@arhiv.hr
snjegac@arhiv.hr

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

U izlaganju će biti prikazani utjecaji različitih premaza na papirni nositelj različita porijekla kao i utjecaj premaza na tehniku kojom je predmet izveden. Bit će govora o ulozi premaza i njegovoj primjeni na papiru kroz različita povijesna razdoblja kao i njegovoj ulozi u promjenama koje se na predmetu zbivaju djelovanjem različitih štetnih okolišnih čimbenika. Primjerima iz prakse, prikazat će se kako i kada premaz utječe na izbor konzervatorsko-restauratorskih postupaka te na metode zaštite i očuvanja predmeta.

Zaštitni premazi na fotografskim tehnikama

Martina Bagatin

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

mbagatin@arhiv.hr

Od nastanka srebro-želatinskih fotografija u osamdesetim godinama 19. stoljeća, istraženi su različiti materijali i metode premaza kako bi poboljšali izgled i trajnost fotografija. Posljednjih godina, konzervatori su postali sve pažljiviji s obzirom na prisutnost premaza na fotografijama i njegovim specifičnim estetskim, zaštitnim i drugim praktičnim funkcijama. Bez odgovarajuće identifikacije, premaz može biti nenamjerno uklonjen ili promijenjen tijekom konzervatorsko-restauratorskih radova. Djelomično odstranjivanje premaza moglo bi uzrokovati postepeno propadanje fotografije, uzrokovano tamnjenjem ili blijeđenjem te pojavom srebrnoga zrcaljenja slike, tzv. „silver mirroring“. Nadalje, promjena u sastavu premaza ili uklanjanje izvornoga materijala (premaza) dodatno postavlja etička pitanja u području konzerviranja i restauriranja fotografija. Na izlaganju će se navesti pristup i način primjene konzervatorsko-restauratorskih radova na oštećenim premazima, od parcijalnoga restauriranja do uklanjanja i zamjene.

Konzerviranje i restauriranje drvenih korica na knjizi iz 15. stoljeća

Tomislav Bajić

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

tbajic@nsk.hr

U fokusu su rada konzervatorsko-restauratorski postupci na drvenim koricama inkunabule „Ezopove basne (Aesopus moralisatus)“, koju je otisnuo i ilustrirao hrvatski tiskar Dobrić Dobričević (tal. Boninus de Boninis). Ovo vrhunsko djelo sa 67 drvoreza tiskano je 1487. godine. Djelo je otisnuto na papiru i uvezano u drvene korice djelomično presvučene smeđom kožom. Na njima su jasno vidljivi tragovi metalnih kopča. Budući da knjigu ne čine samo korice, u radu se objašnjava proces konzerviranja i restauriranja knjige kao integralnoga predmeta, te neki aspekti: povijesni i istraživačko-dokumentaristički. Presudna je uloga izbora prikladnih materijala, podloga i premaza. Kao što knjigu ne čine samo papir (nositelj vizualnoga i literarnoga sadržaja), ni samo

korice (u ovome slučaju drvo), uvez ili metalne kopče, isto tako nije moguće isključiti raznovrsne restauratorske tehnike i metode. Restauratorski radovi na knjizi podrazumijevaju znanje, iskustvo i vještinu obrade drveta, metala, kože i papira. Objedinjuju se sva znanja i umijeća kako bi se predmetu, poput knjige, nakon radnoga procesa vratio „prvotan sjaj“ u skladu s etičkim načelima struke.

Vrste i svrhe premaza u arheološkoj resturaciji

Đeni Gobić-Bravar

Arheološki muzej Istre, Pula
geni.gobic.bravar@gmail.com

U vezi sa specifičnim potrebama arheološkoga materijala, premazi često igraju ključnu ulogu u njihovu očuvanju. Od konsolidacije, preko zaštite do prezentacije. U izlaganju će biti prikazane razne vrste materijala sa svojim specifičnim konzervatorskim problematikama i načini na koje korištenje premaza pomaže u njihovu očuvanju.

Etički problemi pri restauraciji tehničke baštine premazivanjem

Zoran Kirchhoffer

Tehnički muzej Nikola Tesla, Zagreb
zoran.kirchhoffer@tmnt.hr

Cilj je izlaganja dati osvrt na smisao temeljnih boja i završnoga lakiranja tehničkih materijala predmeta kao i sprječavanje njihova daljnjeg propadanja te pripremu za izlaganje istom tehnologijom zaštite, tj. izvornom tehnologijom. Ujedno će biti izloženi i pokušaji očuvanja premaza u nijansi tradicionalnim načinima i novim tehnologijama.

Radionica:

ALM: re-convergence movement and education

Voditeljica: Kiersten F. Latham

MuseLab director School of Library & Information Science
Kent State University, University Library, Kent OH, USA
kflatham@kent.edu

What might a new curriculum that is attentive to the connections across information institutions as well as our institutional particularities look like? In this interactive session, participants will work together to create a new foundational curriculum for emerging professionals in information sciences, starting with the fundamental needs across all kind of information work—libraries, archives, AND museums.

Radionica:

Nakladnici i AKM zajednica

Voditeljica: Nives Tomašević

Odjel za informacijske znanosti, Sveučilište u Zadru
ntomasev@unizd.hr

Na nakladničkoj radionici govorit ćemo o važnosti znanstvenih časopisa u procesu znanstvene komunikacije od njegove pojave u 17. stoljeću do današnjih oblika u elektroničkome okruženju. Govorit ćemo i o važnosti suradnje nakladnika i arhiva te o nakladničkoj djelatnosti u arhivima. Također ćemo analizirati različite aspekte položaja knjige i knjižnične djelatnosti u suvremenoj kulturi te govoriti o knjižnici kao kulturnome fenomenu, njezinoj ulozi u društvu te važnosti suradnje nakladnika i knjižnica.

U radionici sudjeluju: doc. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić, dr. sc. Vlatka Lemić, dr. sc. Jasna Kovačević, dr. sc. Dubravka Luić-Vudrag.

Radionica:

Topoteka

Voditeljica: Vlatka Lemić

Hrvatski državni arhiv
vlemic@arhiv.hr

Topoteka je digitalna platforma (suradnički online arhiv) koja na jednostavan način omogućuje digitalizaciju i objavljivanje raznovrsnih povijesnih izvora (fotografija, dokumenata, tiskovina, AV zapisa) uporabom interaktivnih IT alata za njihovo opisivanje, predstavljanje i pretraživanje. Razvio ju je ICARUS konzorcij u okviru međunarodnoga co:op projekta („Community as Opportunity. – the Creative Users' and Archives' Network“) kao inovativan način zaštite i javnoga predstavljanju gradiva privatne i lokalne provenijencije, koje je često nedostupno i nepoznato javnosti. Suradnja zajednice na izgradnji vlastitoga lokalnog arhiva produbljuje osjećaje za zaštitu arhivskoga gradiva, povećava dostupnost privatnih arhiva, aktivno povezuje baštinske i obrazovne ustanove (arhive, muzeje, knjižnice, škole, povijesne, kulturne i zavičajne udruge) i uključuje sve građane u čuvanje i promociju povijesti i tradicije svojega zavičaja.

Radionica će predstaviti ideju i koncept platforme, postojeće Topoteke dostupne online (više od 120 pokrenutih topoteka diljem Europe) i pokazati polaznicima kako mogu napraviti vlastite lokalne arhive i arhivske zbirke. Upravljanje je Topotekom jednostavno, opisna su polja u skladu s ISAD(G) normom, a posjetitelji i korisnici također se mogu aktivno uključiti online pitanjima i odgovorima te opisom i objavljivanjem gradiva.

POSTER IZLAGANJA

15 godina djelovanja Centra za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj

Antonija Filipeti

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
afilipeti@nsk.hr

Centar za stalno stručno usavršavanje knjižničara u Republici Hrvatskoj (CSSU) djeluje već 15 godina programe cjeloživotnoga učenja i stalnoga stručnog usavršavanja provodi od 2002. godine. Tečajevi su namijenjeni knjižničarima iz svih vrsta knjižnica, pomoćnim knjižničarima, studentima knjižnične i informacijske znanosti te široj AKM zajednici. U ovome posterskom izlaganju namjera je prikazati brojčane pokazatelje povezane s radom Centra te uputiti na njegovu važnost kada je riječ o različitim promjenama u struci, ali i promjenama koje sa sobom donosi stalan razvoj tehnologija, što zahtijeva dodatnu edukaciju u svrhu osvježavanja postojećih te učenja novih znanja i vještina. Namjera je također, na temelju rezultata programa, naglasiti kako je stalno stručno usavršavanje ključno za profesionalni razvoj pojedinca, napredovanje u struci i konkurentnost na tržištu rada, ali i za kvalitetniji rad na postojećemu radnome mjestu polaznika programa. Također, naznačit će se daljnje perspektive planiranja i održavanja edukacija u kontekstu novih tehnologija.

U prikazu djelovanja i rezultata rada Centra podatci su analizirani na temelju objektivnih pokazatelja (broj održanih tečajeva, broj sati edukacije, broj polaznika, struktura polaznika po knjižnicama, odnosno institucijama iz kojih dolaze, trend kretanja broja polaznika ovisno o vrsti knjižnice, odnosno institucije iz koje dolaze) te rezultata dobivenih obradom anonimnih evaluacijskih upitnika koje polaznici Centra popunjavaju nakon odslušanih tečajeva (u vezi sa zadovoljstvom tečajem, primjenjivošću odslušanoga sadržaja na svojem radnome mjestu i ocjenom predavača). Također je u obzir uzeta i analiza broja posjetitelja portala CSSU-a od 2015. do rujna 2017. godine pretplaćenih na elektroničke novosti.

FF-press izdavačka služba Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Blaženka Klemar Bubić, Dubravka Luić-Vudrag

bklemar@ffzg.hr

dlvudrag@ffzg.hr

Knjižnica Filozofskog fakulteta Zagreb

Od akademske godine 2002./2003. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu djeluje izdavačka služba FF-press. Ima za cilj objedinjavati znanstvenu produktivnost Fakulteta i na jednome mjestu organizirati usluge grafičke pripreme, tiska i distribucije stručnih i znanstvenih radova naših profesora, studenata i zaposlenika. Izdaje monografije, zbornike, časopise, priručnike te tiskovine poput plakata, programskih letaka, pozivnica, memoranduma i ostaloga. Do danas je u izdanju FF-pressa objavljeno više od 200 pojedinačnih naslova te deseci svezaka brojnih časopisa koje uređuju naši profesori i nastavnici. Na posteru će biti prikazana dinamika produkcije u posljednjih pet godina od ak. god 2011./2012. do ak. god. 2016. /2017. i njezin udio u izgradnji fonda Knjižnice.

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva u digitalno-informacijskom okruženju

Ivana Hajsek, Dina Popović

vana.hajsek@rdd.hr

Dina.Popovic@rdd.hr

Središnji državni ured za razvoj digitalnog društva, Zagreb

- Promoviranje Središnjega državnog ureda za razvoj digitalnoga društva kroz djelatnost Sektora za središnji katalog i portale
 - Središnji katalog službene dokumentacije RH kao link na internetskim stranicama tijela izvršne vlasti
 - Baze, adresari, imenici, Eurovoc
 - Obvezni primjerak, pravo na pristup informacijama
- Središnji državni ured za razvoj digitalnoga društva na društvenim mrežama
 - Twitter
 - Facebook
 - LinkedIn
- Portal Moja uprava

- suradnja Ureda s tijelima javne vlasti, prikazat ćemo grafički odnos informacijske usluge prema tijelima javne vlasti i prema krajnjemu korisniku – građaninu
- promoviranje mrežne stranice Ureda
- Strategija e-Hrvatska 2020 (Glavni cilj Strategije je osigurati povezivanje informacijskih sustava tijela javne uprave iz svih sektora tako da se građanima pruži što veći broj kompleksnih e-usluga i smanji opterećenje građana u interakciji s javnom upravom)
 - Središnji državni ured za razvoj digitalnoga društva obavlja upravne i stručne poslove koji se odnose na razvoj, standardizaciju, sigurnost i preporuke za korištenje državne informacijske infrastrukture.

Tomislav Mikulić – prijedlog donacije Muzeju suvremene umjetnosti Zagreb

Ivana Kancir

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb
Ivana.Kancir@msu.hr

Prijedlog donacije radova Tomislava Mikulića MSU-u Zagreb datira od 2009. Dogovoreno je da bi okosnicu trebali činiti radovi iz sedamdesetih godina 20. stoljeća jer čine neizostavan dio hrvatske likovne baštine povezane s pokretom Novih tendencija. Ti pionirski radovi nastaju u Hrvatskoj u vrijeme kada se izuzetno malo autora u svijetu bavi kompjuterskom grafikom i animacijom te čine pravovremeni doprinos internacionalnomu stvaralaštvu na području medijske umjetnosti. Donirana građa obuhvatila bi grafike i računalne grafike, te video-radove – rane kompjuterske animacije snimljene na U-maticima. Građa se nalazi u autorovu domu u Melbourneu te kao važan i nezaobilazni dio pokreta Novih tendencija trebalo bi ju dopremiti u Hrvatsku, stručno obraditi i zaštititi po muzeološkim standardima te u konačnici prezentirati u cijelosti hrvatskoj kulturnoj javnosti. Nemogućnost pronalaska rješenja za transport radova na ralaciji Melbourne – Zagreb zasad je prva prepreka s kojom smo se susreli u nastojanju realizacije donacije te vrijedne građe.

Tomislav Mikulić (r. 1953.) akademski slikar-grafičar pionir je kompjuterske grafike i kompjuterske animacije u Hrvatskoj. Još tijekom studija ranih sedamdesetih godina 20. stoljeća u Zagrebu na Elektrotehničkome fakultetu i Akademiji likovnih umjetnosti producira računalne grafike, te započinje sa živom izlagačkom djelatnošću. Kao pionir računalnoga medija pravovremeno se uključuje u internacionalni pokret Novih Ten-

dencija, te na Tendencijama 5 (1973.) izlaže devet računalnih grafika. 1976. godine ima svoju prvu samostalnu izložbu u Galeriji Nova, gdje prikazuje autorski računalno animirani film, prvi takve vrste na području bivše države. Od 1980. na čelu je Dizajnerskoga odjela Televizije Zagreb, gdje uvodi produkciju elektronske grafike, kompjuterske animacije i radi na razvijanju vizualne komponente programa te korporacijsko brendiranje. Početkom devedesetih seli se u Melbourn, gdje 1992. osniva vlastiti studio za animaciju i grafički dizajn. Autor je brojnih računalno animiranih najava za velike međunarodne sportske manifestacije, radio je kao predavač kompjuterske animacije i grafike na akademijama i školama, a kontinuirano od 1972. izlaže na izložbama u zemlji i inozemstvu od koji se posebno izdvajaju izložbe Bit International 2007. u Grazu te Bit International 2008. u Karlsruheu.

Arhivsko-pedagoške radionice Državnog arhiva u Vukovaru

Irena Milobara

Državni arhiv u Vukovaru
irena.milobara@davu.hr

Na „posteru“ su prikazane kontinuirane aktivnosti Državnoga arhiva u Vukovaru u razdoblju od 2014. do 2017. godine u kontekstu arhivske pedagogije.

Arhivsko-pedagoške radionice Državnoga arhiva u Vukovaru tematski su, sadržajno i metodološki prilagođene različitim uzrastima djece u osnovnim i srednjim školama. Program edukacije provodi se u dogovoru s učiteljima ili profesorima, a odvijaju se tijekom čitave godine. Suradnja s osnovnim i srednjim školama pokrenuta je najprije vodeći se mišlju da bi učenici trebali imati pristup izvornomu arhivskom gradivu koje se čuva u Državnome arhivu u Vukovaru. Izravan uvid u takvo gradivo produbljuje znanje o događajima koji su se dogodili u prošlosti i tako učenici upotpunjuju svoje znanje o povijesti svojega zavičaja. Djelatnici arhiva edukativan rad s učenicima temelje na istraživanju arhivskoga gradiva ovisno o temi koja se istražuje.

Radionice koje su organizirane u gore navedenom razdoblju nose naziv:

1. *Skriveno blago arhivske knjižnice*
2. *Grbovi stari i novi*
3. *Moje obiteljsko stablo*
4. *Vrste i analiza povijesnih izvora*

Edukativne radionice povezane su svojim sadržajem sa školskim gradivom iz predmeta u kojima učenici uče o nacionalnoj i zavičajnoj povijesti, u kojima se prvi put spominju arhivi, čemu služe i koja je njihova uloga kao čuvara kulturne baštine.

Cilj je radionica upoznati učenike s nacionalnom i zavičajnom poviješću, ustanovama, obiteljima i osobama koje su ostavili traga te uputiti na brojne mogućnosti korištenja arhivskim gradivom putem mogućih oblika suradnje u budućnosti.

Održiva zaštita i promocija secesijske baštine u dunavskoj regiji

Petra Milovac

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb
petra.milovac@gmail.com

Projekt pod nazivom ART NOUVEAU – Sustainable protection and promotion of Art Nouveau heritage in the Danube Region u sklopu je Programa transnacionalne suradnje Dunav 2014. – 2020. i traje od siječnja 2017. do lipnja 2019. godine, te se poput ranije ostvarenoga projekta PartagePlus bavi razdobljem secesije s naglaskom na arhitekturu.

Partneri projekta pokrivaju velik dio podunavske regije i većinu zemalja u kojima se manifestira bečka secesija kao specifična forma Art Nouveau-a (kao što su Jugendstil u Njemačkoj, Modernizam u Španjolskoj itd.). Takvo je partnerstvo prikladno za istraživanje najefikasnijih metoda zaštite i promocije secesijske baštine u podunavskoj regiji.

Konzervatorsko-restauratorski radovi na Planu Zadra iz 19. stoljeća Državnog arhiva u Zadru

Sanela Huzjak, Suzana Njegač

shuzjak@arhiv.hr
snjegac@arhiv.hr

Hrvatski državni arhiv, Zagreb

Crtež "Plan Zadra" iz 19. stoljeća rad je nepoznatoga autora u vlasništvu Grafičke zbirke Državnoga arhiva u Zadru od sredine 20. stoljeća. Radi zaštite i očuvanja, a u dogovoru i suradnji Državnoga arhiva u Zadru kao naručitelja radova i Središnjega laboratorija za konzervaciju i restauraciju Hrvatskoga državnog arhiva u Zagrebu kao izvršitelja radova, uz financijsku potporu Ministarstva kulture, bilo je potrebno obaviti konzervatorsko-restauratorske radove na navedenom predmetu s prijedlogom daljnjih mjera

zaštite. Karta je oslikana kombiniranom tehnikom vodenih boja i crnoga tuša na tkanini od pamučnoga platna nalijepljenoj na papirnati nositelj. Slobodni potezi kista u zelenim, plavim, smeđim i crvenim tonovima karti grada Zadra ostvaruju slikarski dojam više nego crtački, arhitektonski pristup. Dimenzije izvornoga crteža nije bilo moguće utvrditi zbog necjelovitosti predmeta. Prisutna su brojna fizikalno-mehanička i fizikalno-kemijska oštećenja.

U posterskome izlaganju bit će predstavljeni opsežni i složeni konzervatorsko-restauratorski radovi koji uključuju brojna preliminarna ispitivanja – analiza predmeta pod različitim vrstama svjetla, analiza kiselosti, analiza lignina, analiza ljepila, mikroskopska analiza crteža i zatečena oštećenja, ispitivanje topljivosti bojila/pigmenata, analiza apsorpcije vode, te istraživački radovi poput analize pigmenata i veziva metodama rendgenske fluorescentne spektroskopije (XRF) i Fourier transformirane infracrvene spektroskopije (FT-IR).

Kartoteke IEF-a ili o nimbu

Anamarija Starčević Štambuk

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
ams@ief.hr

Institut za etnologiju i folkloristiku (IEF) osnovan je 1948. godine kao Institut za narodnu umjetnost s težnjom sustavnoga sabiranja i proučavanja građe narodne umjetničke tradicije. O tome, osvrnuvši se na petnaest godina rada Instituta, piše Zoran Palčok u prvome broju časopisa *Narodna umjetnost*, 1962, vol. 1. Institut je okupio nekoliko stručnjaka i znanstvenika podijeljenih u nekoliko odsjeka – Odsjek za muzički folklor, Odsjek za narodnu književnost, Odsjek za narodne običaje i Odsjek za likovnu dokumentaciju. Takva organizacijska struktura Instituta omogućila je planski rad koji se “ogleđa u bogatom arhivu, fonoteci i drugim zbirkama”. Nadalje, napominje kako su po količini materijala arhiv i zbirke najbogatije u cijeloj zemlji. Ističe važnost i drugoga višegodišnjeg zadatka Instituta na kojemu uz suradnike Instituta surađuju i vanjski suradnici. Ti zadatci povezani su s izradom kartoteka i kataloga kao što su *Katalog narodnih pripovijedaka*, kojemu je cilj izrađivanje indeksa tipova narodnih pripovijedaka koji bi mogao biti dovršen do 1966. godine, kao i *Katalog narodnih pjesama*, čija će izrada potrajati dok se ne obrade svi izvori, odnosno tiskane pjesme i rukopisne zbirke te neke druge kartoteke i zbirke.

Dunja Rihtman Auguštin nadovezuje se u *Narodnoj umjetnosti*, 1984., vol. 22, pa iznosi kako tadašnji Zavod za istraživanje folkloru poklanja veliku pozornost stručnomu

arhiviranju te kako se usporedo s modernizacijom bilježenja i dokumentiranja folklorne građe mijenja organizacija same dokumentacije, odnosno počinje se primjenjivati elektronika prema sličnim međunarodnim sustavima. U istome broju Vesna Turčin i Mirena Pavlović donose „Pregled specijaliziranih kartoteka“, gdje navode cijeli niz kartoteka, kataloga i zbirka, ali ne navode gdje se te kartoteke nalaze i kojemu odjelu pripadaju, znanstvenim odjelima, biblioteci ili dokumentaciji. Institut nikada nije imao svoj arhiv u svojem ustrojstvu, nego su postojali znanstveni odjeli, biblioteka i dokumentacija. Stoga su s preseljenjem Instituta 2006. godine iz Zvonimirove 17 (gdje je sve bilo smješteno u zajedničkim prostoru biblioteke i dokumentacije te sobama znanstvenika) na novu lokaciju Šubićeva 42 (gdje je dokumentacija smještena na drugome katu, znanstvenici na četvrtome katu, biblioteka na petome katu) i promjenom metodologija i znanstvenih paradigmi, kao i informatizacijom te izgradnjom novih datoteka i baza podataka, kartoteke i katalogi izrađivani od pedesetih do sedamdesetih godina prošloga stoljeća ostali u nimbju – ne pripadaju ni jednom odjelu. Ostavši zapisani na karticama – kataloškim listićima smanjivala im se dostupnost i korištenje.

Godine 2014. Knjižnica i Dokumentacija 2014. su rješenjem Ministarstva kulture proglašene kulturnim dobrom, jer čuvaju vrijednu građu hrvatske kulturne baštine. Uočeno je da pojedino arhivsko gradivo, pohranjeno u Institutu, i bibliotečno-dokumentacijska građa nisu odgovarajuće zaštićeni ni dostupni svim potencijalnim korisnicima. Stoga potaknuti obilježavanjem jubilarne godišnjice rada Instituta 2018. željeli bismo uputili na pojedine kartoteke i učiniti ih dostupnima digitalizacijom i impo- tacijom u Repozitorij Instituta – platforma INDIGO te uključiti ih u DARIAH. Upravo smo predali zahtjev – prijedlog projekta Ministarstvu kulture (Nacionalni projekt „Hrvatska kulturna baština“, Digitalizacija arhivske, knjižnične i muzejske građe) za dvije kartoteke: *Katalog narodnih pripovijedaka indeksiranih prema međunarodnom indeksu tipova priča (Aarne-Thompson katalog)* te *Kartoteka narodnih pjesama poredanih po prvom stihu* te se nadamo njihovoj skoroj javnoj objavi. Ujedno nam je cilj osvijetliti sve druge kartotečne zbirke i njih također učiniti digitalno dostupnima i vidljivima za sve korisnike kao i zaštititi to vrijedno arhivsko gradivo.

Sudjeluju:

Antonija Filipeti, afilipeti@nsk.hr, Blaženka Klemar Bubić, bklemar@ffzg.hr, Dubravka Luić-Vudrag, dlvudrag@ffzg.hr, Suzana Njegac, snjegac@arhiv.hr, Sanela Huzjak, shuzjak@arhiv.hr, Petra Milovac, petra.milovac@gmail.com, Irena Milobara, irena.milobara@davu.hr, Ivana Hajsek ivana.hajsek@rdd.hr, Dina Popović, Dina.Popovic@rdd.hr, Ivana Kancir, Ivana.Kancir@msu.hr.

Nakladnik
Hrvatsko arhivističko društvo
Marulićev trg 21
10 000 Zagreb

<https://www.had-info.hr/>
e-mail: had@arhiv.hr

Za nakladnika
Silvija Babić

Lektura
Martina Kramarić

Grafičko oblikovanje i dizajn
Tiskarski obrt Zebra, Vinkovci

Tisak
Tiskarski obrt Zebra, Vinkovci